

Livgrenadjärstorpet Nr 122 under Torsebo

Soldattorpet nr 122 låg på Torsebo ägor. Det tillhörde första livgrenadjärsregementet Ombergs kompani och kallades även Assarviken.

För infanteriet indelades socknarna i rotar om två eller flera hemman. Varje rote skulle hålla en soldat med torp och tillhörande mark. Den största gården i roten kallades stamrote eller huvudrote och de andra strörotar. En av bönderna, som de själva valde, kallades rotemästare. Han ansvarade för att lönen och annat som soldaten skulle försees med överlämnades. I regel var det den bonde som hade torpet på sin mark.

Soldattorpet bestod av ett stort kök och sovrum samt en kammare och en inbyggd förstuga. Vidare ingick fähus och lada. På gaveln mot vägen hängde rotetavlan med kompaniets namn och nummer. Till torpet hörde en liten åker och ett ängsområde som skulle ge två lass hö. Det var inte bästa jorden som bönderna upplät till soldattorpen.

Vidare fick soldaten en ko, några får eller en gris, några höns, utsäde samt rätt att låna en häst. Vidare ingick naturaprodukter.

Soldaten skulle stå för mindre reparationer. Torpbesiktning hölls med några års mellanrum. Då upprättades protokoll över de brister som skulle rättas till.

Från en inventering i juni 1889 i **Källeberg**, Åsbo:

Stugan. Ny förstugubro göres. En krans av plåt anbringas kring skorstenen. Ny lås för förstugan göres. Ny dörr göres mellan förstugan och köket. Bakugnen göres ny, vilket ehuru påsynt 1886, ej ännu verkställt.

Färdigt till den 1 september 1889.

Johan August Svensson.

Ståhls knekttorp någonstans i Östergötland var uruselt, men alla hans reparationsyrkanden avslog. En kall vinterdag väntade Ståhl sin kompanichef och rotebönderna på syn igen. I god tid på morgonen håller Ståhl några hinkar vatten över köksgolvet och låter dörren stå öppen, tills vattnet frusit. När så ”syna” kommer, står kaptenen och bönderna mållösa inför den livliga tavla, som Ståhl och hans barn erbjuder, och kaptenen frågar:

- Va ä dä ni håller på med härinne?
- Vi? Vi hålls bare å slôr kane lite för å hålle ôss varme.

Men då blev det ny stuga.

Soldaten skulle också hjälpa till med handräckning åt rotebonden.

Soldaten var borta en hel del från torpet, inte bara i krig utan även i fredstid, på övningar och arbetskommenderingar.

Då var det soldathustruns ansvar att sköta torpet. Förutom en stor barnkull fick hon sköta djuren, mjölka, bärga skörden, underhålla byggnaderna m.m.

För att få gifta sig var soldaten tvungen att få kaptenens tillstånd.

Ur giftermålsreda för Ekeby socken. (EI:1)

År 1798 den 9 november utgavs lysning för Livgrenadjären Jonas Rask och änkan Annika Jonsdotter vid Torsebo. Han upptedde skriftligt bifall av kompanichefen Gyllenschöld. Hon hade bevis om laga avvitrning. Vigdes den 11 december 1798. Ch 2 Sk.

År 1815 den 10 februari utgavs lysning för Livgrenadjären Johannes Rask och pigan Greta Persdotter i Flodstuga. Han företedde Kompanidisponenten Hults intyg om bifall, och bevittnad försäkran om ledig ifrån all förbindelse till äktenskap med änkan Eva Carlsdotter i Assarviken. Greta Persdotter beledsagades med bifall av sin far. Vigdes den 8 mars 1815.

Redan på 1500-talet började man ge soldaterna särskilda namn.

Vid mönstringen blev den unge soldaten tilldelad ett soldatnamn. Det utdelades ganska fritt men skulle vara unikt inom kompaniet.

Det var vanligt att namnet hade anknytning till namnet på roten. Det kunde även hända att soldaten bytte namn.

Soldater i Assarviken från ca 1774:

17??-1797 Gustaf Lönberg, död 1797 av lungsot.

1798-1802 Jonas Rask, var också soldat för Fiskevik och hette då Fyr.

1802-1812 Isak Rask, var också soldat för Fiskevik och hette då Fyr.

Efter vad jag har kunnat se bytte de både soldattorp och namn.

1812-1832 Johan Göransson Rask, död 1855 i Johannisborg. Kommenderad 1813 och 1814 till Tyskland och Norge. Blev belönad för stenbrytning av Östergötlands hushållningssällskap 1835.

1831-1836 Johannes Lind. Han hade varit sjuk ända sedan han kom till Assarviken och avled av lungsot 1836.

1836-1863 Gustaf Adolf Elg. Han blev antagen 1836 och gifte sig året efter med grenadjär Linds änka.
Drunknade 1863 49 år gammal.

1864-1894 Oskar Lätt, hette Strid när han kom ifrån Åby socken 1864. Flyttade till Olstorp eller Slämma, som det också kallades, på Hesters ägor 1894.

1894-1897 arrenderade Karl August Lång Assarviken. Flyttade till Trehörna 1897. Sedan har ingen bott i Assarviken.

Något om soldaterna i Assarviken, avskrivet från dödboken.

1812 24/7 avled Isak Rask, född i Tidarsrum 1775. Tjänade slutligen i Börshult. Blev livgrenadjär 1795. Deltog i fälttågen i Skåne 1805, i Norge 1808 och Västerbotten 1809. Sjuknat av svår giktvärk i början av 1812. Gift 1795 med Eva Carlsdotter ifrån Södra Timmerö ägor. Ensörjande med två söner och fem döttrar. Död av giktvärk 37 år. (Han hade fått tapperhetsmedalj).

1821 26/2 avled Jonas Fyr. Före detta livgrenadjär. Född 1772 i Lilla Målen. I fattigdom uppfödd till gudsfruktan och flit. Blev en skicklig dräng. Livgrenadjär vid Torsebo. Utkommenderad i krig mot rikets fiender. Kom med livet utan blodiga slaktningar, men tillfångatagen 1807 vid Lübeck, bortfördes till Frankrike, helbräddad hemkommen blev han åter livgrenadjär för Fiskeviks rote. För obotlig sjukdom avskedad 1818. Två gånger gift. Fader för fyra barn med ensörjande Maja Persdotter, vilken efterlever i stor torftighet. Till bostad för sig och de sina uppförde han nybygget Kulludden. Därifrån utgången på arbete i skogen, föll i dödsqual slagen och krossad under roten av ett kullblåst träd vid avhuggningen. Till mildring emot denna för flera vänhjärtan djupt sorgliga olyckshändelse förefanns att han med kristlig vandel dagligen beredde sig till salig hädanfärd. Ihjälslagen 49 år.

Jonas Fyrs första hustru avled 1807 samma år som han blev tillfångatagen i Lübeck.

Assarviken torpmärktes den 26 maj 2004

Nedan en bild från torpturen vid Assarviken från februari 2004, samt en bild på tavlan som markerar torpet.

